

Динамика на сивата икономика 2007-2012 г.

Методология на изследването

❖ Основава се на:

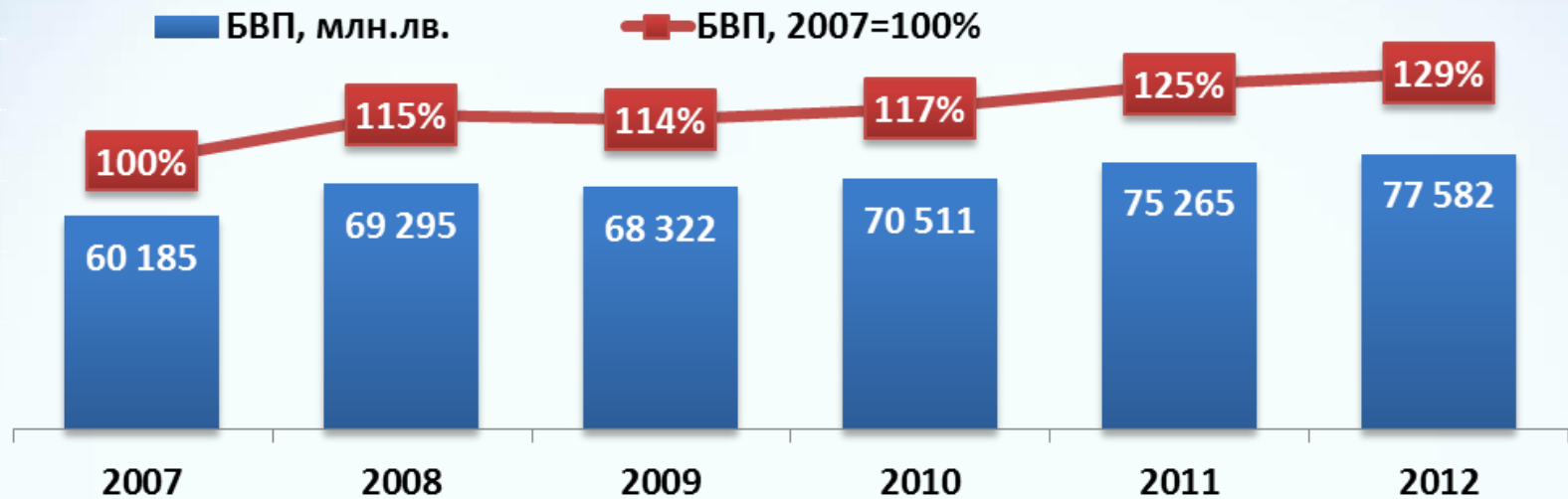
- данни на националната статистика;
- макроикономическата логика, че измененията в приходната част на бюджета трябва да следват промените в ръста на БВП.

❖ Цел:

- Изчисление на измененията в обема на сивата икономика;
- Отчитане на влиянието на отделните фактори върху нивото на сивата икономика и, на тази база – анализ и набелязване на мерки за противодействие.

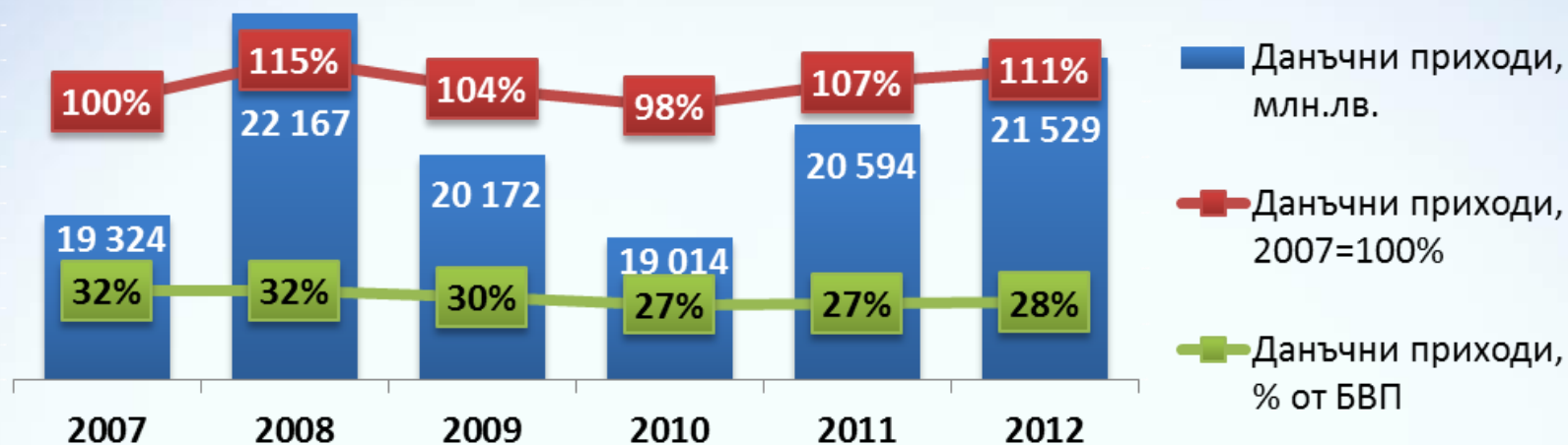
БВП

- ◆ Значителен ръст от 29 % спрямо 2007 г.
- ◆ Среден темп 5.8 %

Данъчни приходи

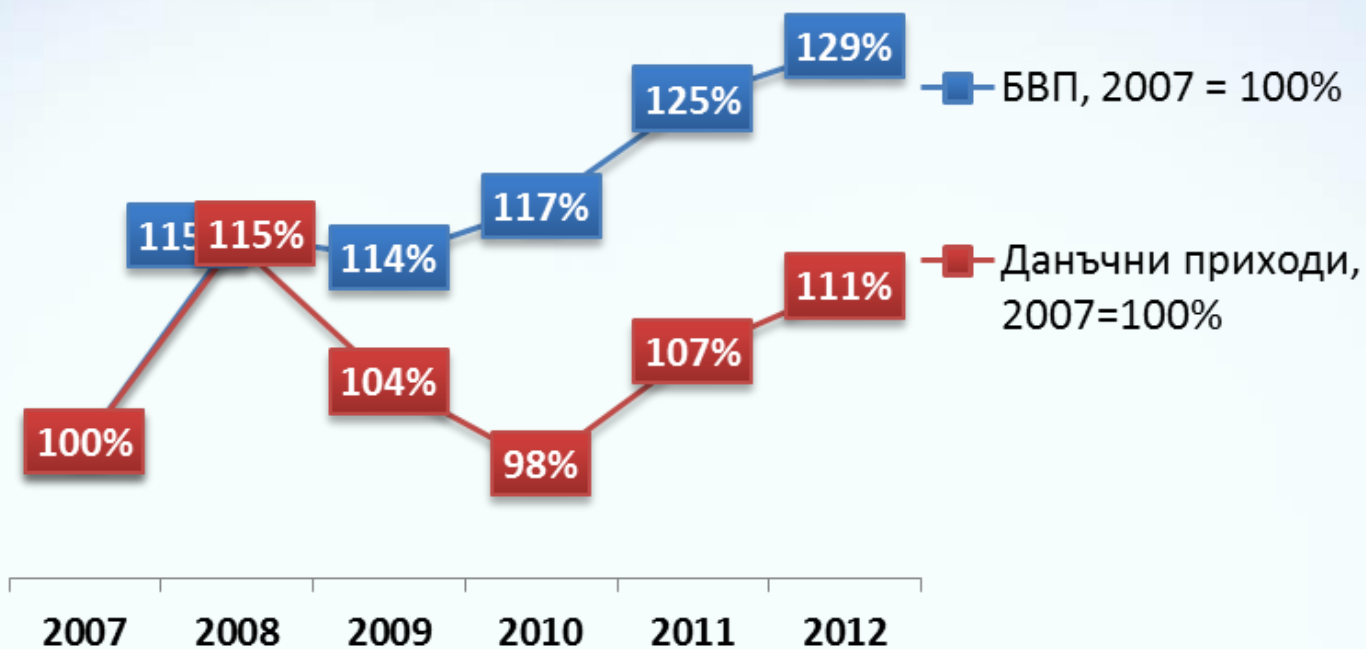
Увеличение само с 11 %, независимо от:

- 29-процентния ръст на БВП;
- Ръст на някои икономически параметри, които водят до увеличаване на прякото и косвено облагане

Силно е отслабена корелацията между БВП и данъчните приходи

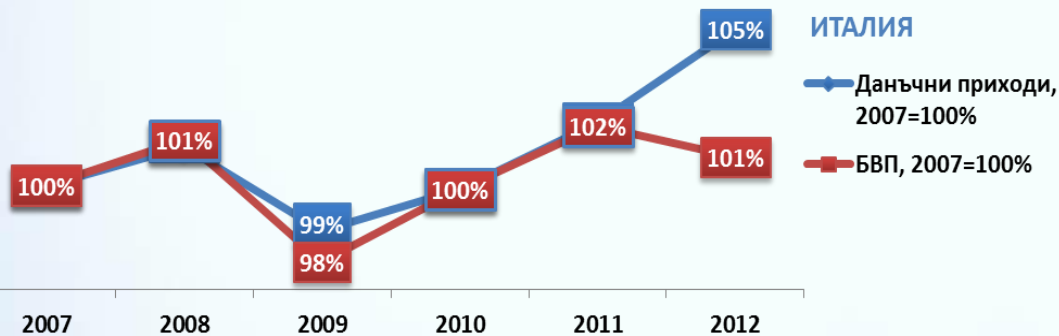
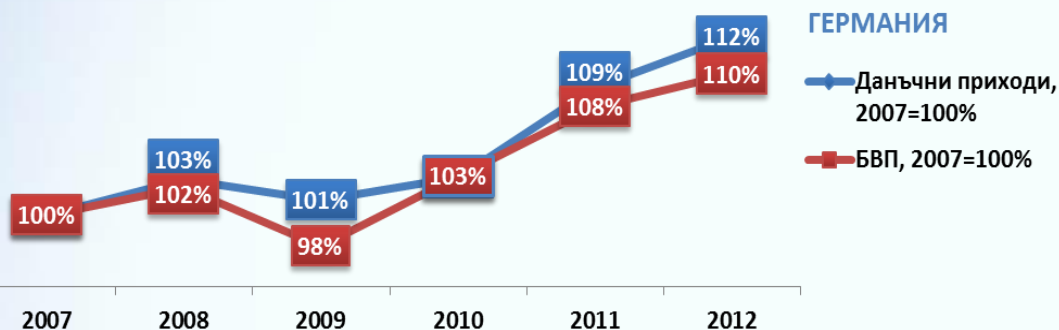
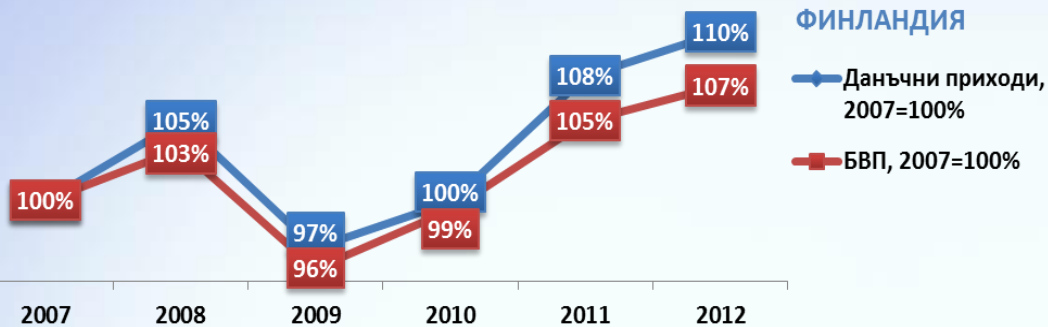
Данъчни приходи и БВП

- ◆ Разминаването между данъчните приходи и ръста на БВП е точен индикатор за ръста на сивата икономика

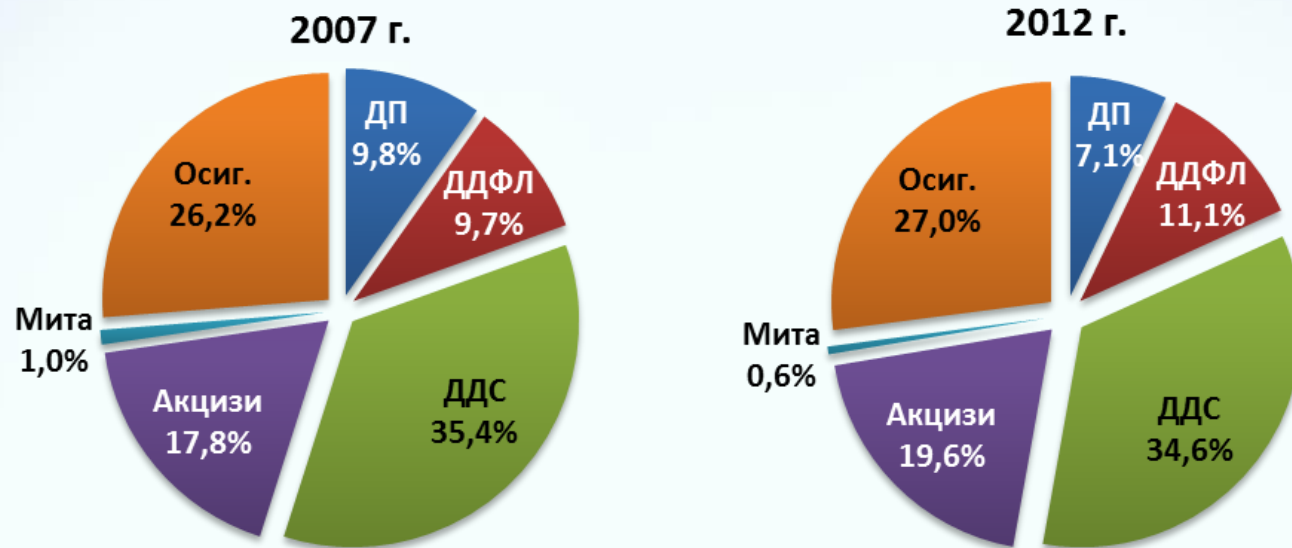
За сравнение...

И в трите държави обемът на данъчните приходи следва измененията на БВП, докато в България се наблюдава срив в тяхната събираемост

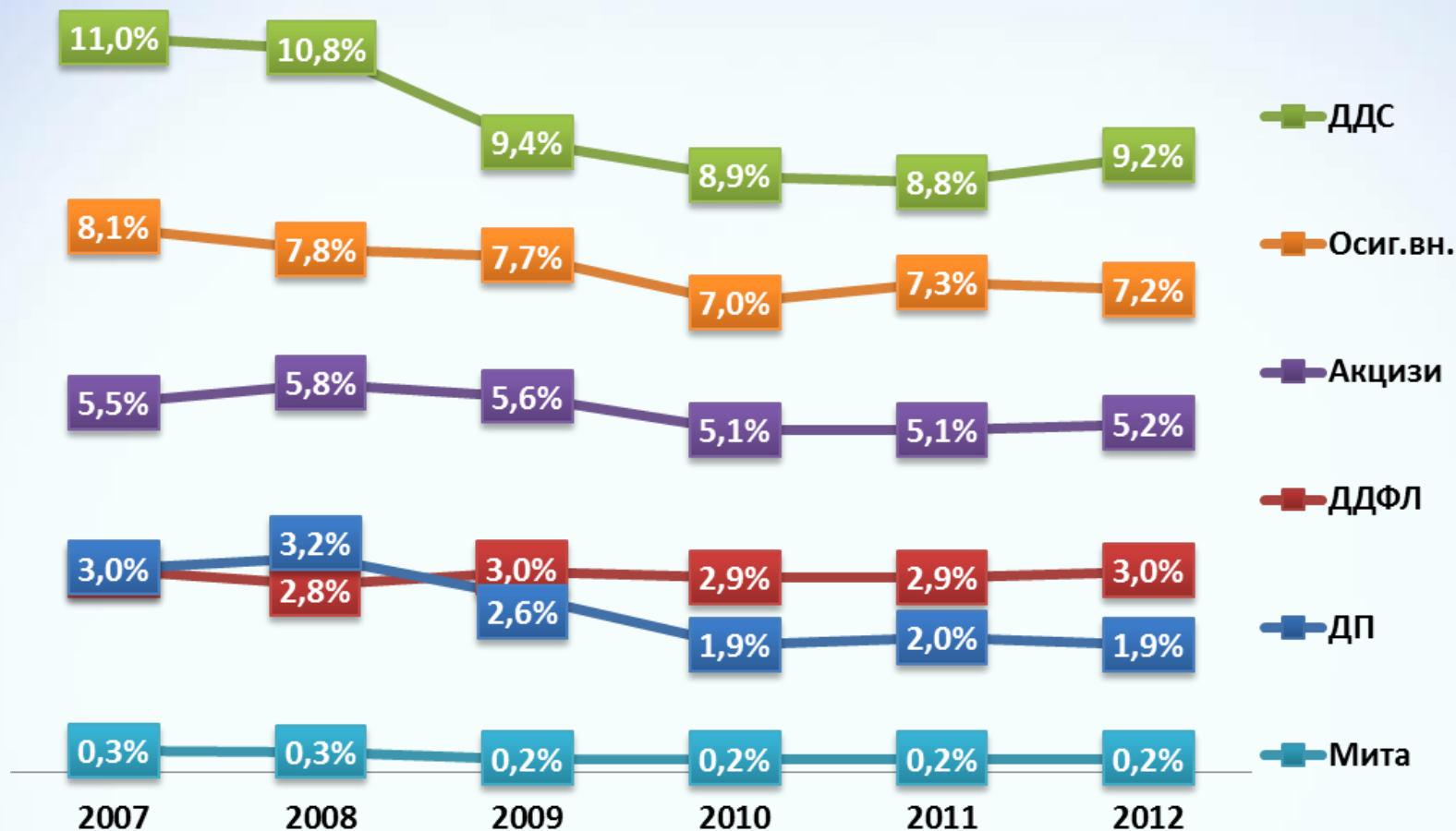
Структура на данъчните приходи

През 2012 г. спрямо 2007 г. най-голямо относително намаление има в дела на приходите от ДДС и ДП

Данъчни приходи по компоненти

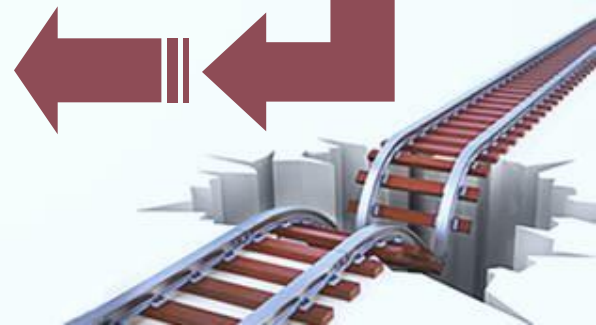

Ръст на икономическите параметри (2007-2012 г.)

Резултат

Само 11 % ръст
на данъчните приходи

Държавата като осигурител

- ❖ Трансферът от Републиканския бюджет към НЗОК за периода 2009-2012 г. остава без промяна – **941.1 млн. лв.**, независимо че:
 - През 2012 г. спрямо 2009 г. средствата за изплащане на всички пенсии са се увеличили с 785.3 млн.лв., на което би трябвало да съответства увеличение на приходите от здравноосигурителните вноски за сметка на Републиканския бюджет с **63 млн.лв.**
 - През периода 2009-2013 г. МОД на самосигуряващите се нараства с 61,9 на сто, което би трябвало да съответства на увеличение на вноските за безработните лица с **67 млн.лв.**
 - Подобно увеличение на здравноосигурителните вноски би трябвало да се направи и за останалите 9 категории осигурявани от държавата лица (деца, ученици, студенти, затворници и др.).
- ❖ Одържавени **1.2 млрд.лв. + 440 млн. лв.** (трансфер към МЗ)

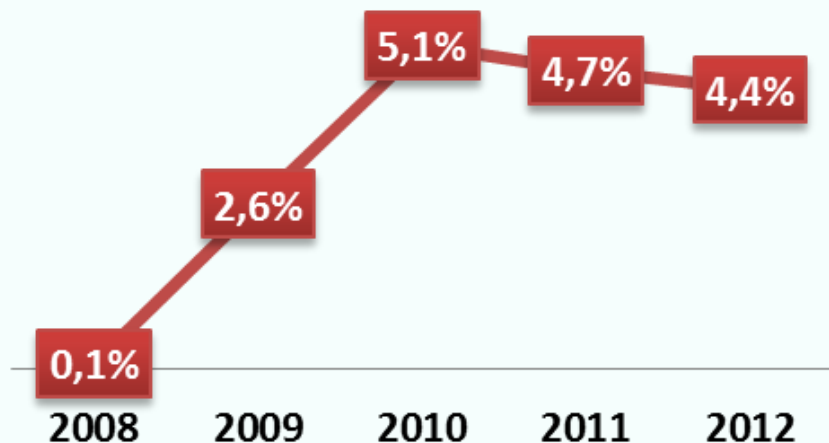
**ОЩЕТЕН ЗДРАВНООСИГУРИТЕЛЕН ФОНД
С НЕ ПО-МАЛКО ОТ 1.750 МЛРД.ЛВ.**

Данъчни приходи по компоненти

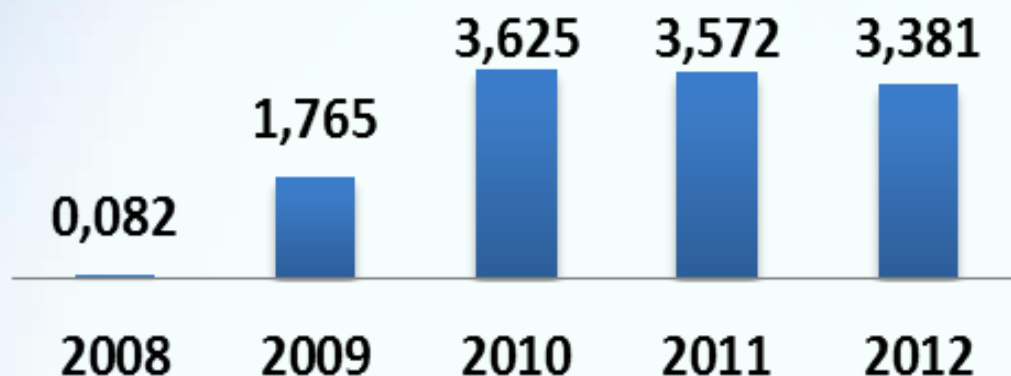
- ❖ Като дял от БВП, най-съществен срив има в приходите от **ДДС** и **ДП**
- ❖ **Осигурителните приходи** изостават с 15 пункта от темпа на БВП
- ❖ Най-слабо се променят приходите от **ДДФЛ** и **акцизи**
- ❖ **Ръстът на сивата икономика за периода 2007-2012 г.** е право пропорционален на намаления дял на данъчните приходи в БВП

Ръст на сивата икономика

* Без отчитане на нарастването на пряката и косвена данъчно-осигурителна тежест

Номинален ефект от сивата икономика

Над 12.4 млрд.лв.
несъбрани данъци
за 2008-2012 г.

ИЗВОДИ

- ❖ Изчисленото нарастване на обема на сивата икономика е смущаващо, особено поради факта, че е силно занижено;
- ❖ Ръстът на сивата икономика основно е реализиран в периода 2009-2012 г.
- ❖ Укритите средства дори при занижена оценка са повече от **12.4 млрд. лв.:**
 - Процентното намаление на данъчните приходи за 2012 г. спрямо 2007 г. е най-съществено за приходите от **данък печалба** – с 48 пункта;
 - На второ място по процентно намаление на приходите са тези от **ДДС** – с 21 пункта, независимо от запазване на данъчната ставка и ръста на БВП с 29%;
 - **Относителната стабилност на обемите на приходите от осигурителни вноски, ДДФЛ, акцизи, мита е фалшива**, тъй като не отразява настъпилите промени в някои икономически параметри

ИЗВОДИ

- ❖ Ръстът на сивата икономика е свързан преди всичко с неразумната данъчно-осигурителна политика и невъзможността на данъчната администрация да се справи със събираемостта;
- ❖ Законодателят провежда грешна политика в посока на пряко и косвено повишаване на облагането, за да компенсира намалените данъчни приходи, вместо да създава стимули за увеличаване събираемостта на данъчните приходи. Резултат: намаление на данъчните приходи, вкл. Чрез аутсорсване на дейности от „чистите“ фирми такива в сивия сектор.
- ❖ Държавата, като данъчно задължено лице, не спазва законовите си задължения в приноса си в осигурителните отношения;
- ❖ Незадоволителна е аналитичната дейност на данъчната администрация по:
 - идентификация на данъчно-осигурителните нарушения;
 - приноса в осигурителните плащания, във функция от доходите на осигурените лица

ЗАКОНОДАТЕЛНИ МЕРКИ за намаляване на сивата икономика

1. Закон за ДДС

- Ускоряване на сроковете на директивата на Съвета СОМ 2013 (721), допълваща директива 2006/112/ЕО и въвеждане на нов стандарт за възстановяване на ДДС.

2. Закон за здравеопазването

- Корекции в процедурата на възстановяване на здравноосигурителни права;
- Въвеждане на финансови норми за здравно обслужване на здравно неосигурените лица в посока дефиниране на източника за покриване на разходите, направени от здравната система.

3. Закон за Сметната палата

- Проверка на осигурителните плащания, в т.ч. и здравните осигуровки, превеждани от държавните и общински структури.
- Възможност за контрол и налагане на санкции за неправомерни действия на държавни и общински структури, свързани с данъчно-осигурителните плащания.

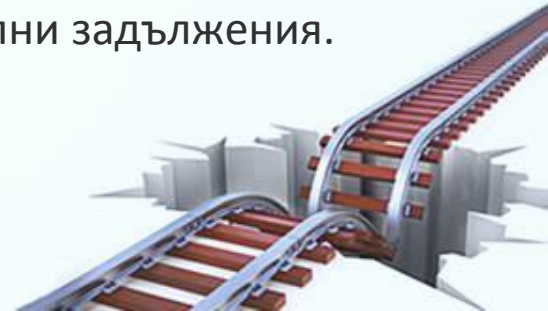
4. Във всички специални закони:

- Въвеждане на ефективни инструменти за отговорност на държавни органи при неизпълнение на законови задължения.

ОРГАНИЗАЦИОННИ МЕРКИ за намаляване на сивата икономика

- Укрепване на аналитичното звено в НАП за идентификация на укрити обороти, доходи, осигурителни плащания и др. нарушения.
- Преглед на резултатите от инсталирания в НАП софтуер за откриване на данъчни измами;
- Изграждане на цифрово базирана библиотека (data center) за съхранение, обработка и анализ на счетоводната информация на дружествата за целия период;
- Създаване на публичен регистър на обжалваните, отменени и оставените в сила ревизионни актове по сектори и региони;
- Обвързване на системата за стимулиране на служителите на НАП с резултатите от приключеното съдебно производство.
- Облекчаване на изискванията за сключване на споразумения между задължените лица и НАП за разсрочено плащане на данъчни и осигурителни задължения.

БЛАГОДАРЯ ЗА ВНИМАНИЕТО!

(20 февруари 2014 г.)

